

Prisma de sticlă, parte a Centrului „Constantin Brâncuși”

Florea
FIRAN

Roxana Eminescu

Critic și istoric literar, eseist, traducătoare, Roxana Eminescu, din motive politice, ia calea exilului în 1981, mai întâi în Portugalia, apoi în Franța unde se stabilește definitiv în 1984.

S-a născut la 15 februarie 1947 în București, fiica lui Ștefan Stătescu, medic oftalmolog, pasionat de poezie, și a Yolande (născută Eminescu), magistrat, specialistă în dreptul proprietății intelectuale, stră-strănepoata de unchi a poetului național. Din 1961 își schimbă numele după al mamei, Eminescu, sub care este cunoscută ca scriitoare și profesoară universitară cu o lungă carieră, începută în România și continuată în Portugalia și Franța. Școala primară și studiile medii le urmează în Capitală în cadrul Liceului „Mihai Viteazul” continuate la Liceul „Gheorghe Lazăr”, apoi Facultatea de Limbi Străine, Secția franceză a Universității bucureștene, obținând licența în franceză (1971). În studenție are colegă o tânără portugheză refugiată în România în timpul dictaturii salazariste (ulterior dir. al Institutului de Lingvistică din Lisabona), care i-a citit și tradus poeme de Fernando Pessoa,

insuflându-i pasiunea pentru opera celebrului scriitor portughez căruia îi va dedica studii ample. Între profesorii pe care îi are la facultate se apropie și devine discipol al lui Iorgu Iordan, cunoscutul lingvist pe care-l considera „un om de o integritate rară și de o rigoare științifică dincolo de orice îndoială”. În 1980 i-a luat și un interviu care a rămas inedit, din motive lesne de înțeles, publicat abia în nr. 11-12/2021 al revistei „Viața Românească”, în care susținea că „marele savant a fost mereu un poet care s-a ignorat”. Profesorul i-a fost coordonator științific la doctoratul pe care l-a pregătit cu o teză de literatură portugheză într-o perioadă când aceasta nu se studia în învățământul universitar românesc. Obține astfel doctoratul în filologie romanică susținând teza *Fernando Pessoa, portughez universal* (1979), interzisă când se afla deja în tipar. După absolvirea facultății, urmasa un curs de limbă și civilizație portugheză la Coimbra (1971). Împreună cu profesorul Carlos Lélis, lector de portugheză la București, fondează primul curs universitar de portugheză în România, după război.

Continuare în p. 2

Eseu

Emanuel D. Florescu
Emil Hurezeanu
Rodica Grigore
Gabriela Nedelcu-Păsărin
Dodo Niță
Constantin Noica
Ion Parhon
Mircea Pospai
Elena Ștefci

Proză

Dumitru Drincianu
Jesse Salvo
Adrian Sângerzan

Poezie

Carmen Firan
Dan Duțescu

Constantin Cubleşan – *Analiza morfologică: demon, titan, geniu la Eminescu* p. 4

Adrian Cioroianu – *Briciul bunicului* p. 5

Mihai Ene – *Literatură versus fanatism* p. 6

Ioan Lascu – *Contradicția lui Paul Éluard* p. 7

Andrei Codrescu – *Accente de exil* p. 9

Dumitru Radu Popa – *Nikita Mikhalkov – de la marele cineast la propagandist al Kremlinului* p. 11

Emilian Ștefărtă

Inaugurarea Centrului „Constantin Brâncuși”

p. 24

Coloanile
Scrisul Românesc

Ed. a XVII-a, octombrie 2022

Tema:

Manipularea informației în mass-media

Sumar

- Florea Firan, *Roxana Eminescu* / pp. 1-3
 Constantin Cubleșan, *Analiza morfologică: demon, titan, geniu la Eminescu* / pp. 4, 6
 Adrian Cioroianu, *Briciul bunicului* / p. 5
 Mihai Ene, *Literatură versus fanatism* / p. 6
 Ioan Lascu, *Contradicția lui Paul Éluard* / p. 7
 Gabriela Nedelcu-Păsărin, *Aporia clipei* / pp. 8, 9
 Andrei Codrescu, *Accente de exil* / p. 9
 Red., *Arhiva sentimentală* / p. 9
 Constantin Noica, *[Scrisoare adresată lui Mircea Malița]* / p. 10
 Dumitru Radu Popa, *Nikita Mikhalkov – de la marele cineast la propagandist al Kremlinului* / p. 11
 Adrian Sângeorzan, *Scribul* / pp. 12, 13
 Carmen Firan, *Poeme: Jocul cu focul; Cu fiecare zi; Selfie* / p. 13
 Dan Duțescu, *Poeme: August târziu...; Am rețrăit clipele* / p. 13
 Jesse Salvo, *Albastra 52* / pp. 14, 15
 Emil Hurezeanu, *De la Bârca la Berlin, în eternitate* / p. 15
 Rodica Grigore, *Drumul spre vindicare* / p. 16
 Elena Ștefai, *Trei ani și patru luni în Africa de Vest* / pp. 17, 20
 Emanuel D. Florescu, *O dilemă etică dintr-o artă ipotetică* / p. 18
 Dumitru Drinceanu, *Între două lumi* / p. 19
 Dodo Niță, *Statuile din Charleroi* / p. 20
 Ion Parhon, *Remember* / p. 21
 Mircea Pospai, *O nouă carte despre Nichita Stănescu* / p. 22
 Red., *Cărți primite* / p. 22
 Fl. Florescu, *Emil Boroghină – recunoașterea actorului* / p. 23
 Red., *Okeanos: „Orizont”, „Poezia”* / p. 23
 Emilian Ștefărtă, *Inaugurarea Centrului „Constantin Brâncuși” din Craiova* / p. 24

Continuare din p. 1

Florea FIRAN

Roxana Eminescu

Roxana Eminescu își începe activitatea ca cercetător științific în cadrul Institutului de Istoria Artei, Secția Teatru (1971-1973) și o continuă la Institutul de Istorie și Teorie Literară „G. Călinescu”, Secția Teoria Literaturii și Literatura Comparată (1975-1981). În paralel predă cursuri de istoria civilizației portugheze la Facultatea de Limbi Străine a Universității din București și publică numeroase studii și articole în reviste de specialitate și în lucrări colective semnate Roxana Stătescu sau cu pseudonimul Ana Maria Rareș sau Riana Maria Rareș, printre care: *Conștiința socială a prozei lusitane* („Secolul 20”, nr. 9/1974), *Eminescu în portugheză* („Limba română”, nr. 5/1975), în care susține că „Eminescu în portugheză poate fi o revelație”, dar sunt prea puține încercări de traduceri și nu din partea celor mai avizați, *Viziune comică și structuri dramatice, în Teatrul românesc contemporan. 1944-1974*, Ed. Meridiane, 1974 (Premiul pentru Teatru al Academiei Române pe 1974), *Împărații ploii*, studiu comparativ asupra lui Gabriel García Márquez și Dumitru Radu Popescu, în „Sinteza”, nr. 1/1980. În această perioadă traduce din operele unor scriitori importanți: *Patru măști* de Fernando Pessoa, antologie poetică (1973), *Din lirica portugheză* (1974), *Casa Mare din Romariğães* de Aquilino Ribeiro (1974), *Tendințele sculpturii moderne* de Walter Zanini (1977), *Ploaia oblică*, antologie poetică de Fernando Pessoa cu prefața *Să fii plural cu universul*, (1980, Premiul Uniunii Scriitorilor pentru traducere), *Mandarinul* de Eça de Queiroz, traducere și adaptare teatrală, Teatrul Țândărică, București, (1981), *Sigismund, Principele Transilvaniei*, atribuit lui Lope de Vega, conform lui Morely, Teatrul de Stat din Ploiești (1982).

În 1981 Roxana Eminescu obține o bursă în Portugalia ca visiting professor la Universitatea Nova și la Facultatea de Litere din Lisabona, unde predă cursuri de teoria literaturii și literatură comparată, și la Institutul de Arte Decorative și Design (școală liceală privată). O perioadă lucrează și în redacția săptămânalului „O Tempo” din Lisabona, susținând pagina culturală și colaborează constant la revista „Colóquio/Letras” a Fundației Calouste Gulbenkian. Într-un interviu, avea să mărturisească: „În Portugalia am fost cunoscută și luată în seamă de la început”.

La sfârșitul perioadei de studii bursiere, Roxana Eminescu se hotărăște să nu se mai întoarcă în țară, solicită și obține azil politic în Franța și se stabilește în 1984 la Brest (ulterior primește și cetățenia franceză). „N-aș fi vrut să plec. Meseria mea era limba. Nimic nu înlocuiește graiul de baștină. Am fugit pentru că, de-a lungul anilor, am fost solicitată prea des ca să fiu spioană pe lângă Ambasada Portugaliei la București. Am rezistat cât am putut.” Ca pentru toți exilații începutul nu e ușor, trebuie să presteze tot felul de activități (dactilograf, secretar, corector, traducător), salvându-se mai ales prin gazetărie. Lucrează la revista „Esprit”, unde este colegă cu Bujor Nedelcovici, și în redacția revistei lunare „L'Autre Journal” și săptămânalei „Encore”, conduse de Michel Butel; redactor la „Jurinpi”, bancă de date juridice a Institutului Național al Proprietății Industriale (1984-1986), secretar de presă la „Deutsche Granophon” din Paris (1986-1987). Face și alte meserii, vinde mașini de fotocopiat, lucrează la Renault etc. →

Scrisul Românesc
Revistă de cultură

Fondată la Craiova, în 1927,
de către criticul D. TOMESCU.
Serie nouă, din 2003,
întemeiată de FLOREA FIRAN

Editată de:
Fundația – Revista
Scrisul Românesc

ISSN 1583-9125

Revistă înregistrată la OSIM
cu nr. 86155 din 11.04.2007

Membră A.R.I.E.L.

Redacția

Director:
Florea FIRAN

Colegiul redacțional:

Adrian CIOROIANU
Andrei CODRESCU
Eugen NEGRICI
Gheorghe PĂUN
Dumitru Radu POPA
Dumitru Radu POPESCU
Lucian Bernd SĂULEANU
Monica SPIRIDON
Emilian ȘTEFĂRȚĂ

Redactori:

Mihai ENE
Mihai FIRICĂ
Emanuel D. FLORESCU
Ion PARHON
Lucian-Florin ROGNEANU

Redactori asociați:

Florentina ANGHEL
Dan IONESCU
Gabriela NEDELICU-PĂSĂRIN

Corectură:

Claudia MILOICOVICI

Tehnoredactare:

Georgiana OPRESCU

Arhivă online:

Alexandru OPRESCU

Redacția și Administrația:

Craiova, Str. C-tin Brâncuși, nr. 24
Tel./Fax: 0722753922; 0251/413.763
E-mail: scrisulromanesc@yahoo.com
Web: www.revistascrisulromanesc.ro
Cont: RO03BRDE170SV21564261700
BRDE Agenția Mihai Viteazul, Craiova

Abonamentele se pot face la sediul
redacției: Str. Constantin Brâncuși,
nr. 24, Craiova, județul Dolj
sau scrisulromanesc@yahoo.com

Responsabilitatea opiniilor exprimate
aparține integral autorilor.
Manuscrisele nepublicate nu se înapoiază.

Tiparul: Tipografia PRINTEX
Craiova, str. Electroputere, nr. 21,
tel. 0251 580431

Abonamente
Scrisul Românesc

Abonați-vă la Revista „Scrisul Românesc” și veți avea un prieten apropiat. Abonamentele se fac prin rețeaua proprie și Poșta Română, se pot achita la sediul revistei sau în contul: RO 03BRDE170SV21564261700, Agenția Mihai Viteazul, Craiova.

Costul unui abonament anual cu taxele incluse este de 115 lei. Pentru abonații din străinătate este de 145 \$ sau de 130 €. Informații primiți la tel.: 0722.75.39.22; Fax: 0251.413.763 sau la adresa de email: scrisulromanesc@yahoo.com

→ Părerile Roxanei Eminescu despre România nu s-au schimbat, într-un interviu recent afirma: „Învățământul era mai mult decât excelent. Asta am constatat-o aici, în Occident, prin comparație. În mediul universitar occidental, nimeni nu ignoră că generația mea era de zece ori mai bine pregătită decât la ei. În România de atunci, cărțile, filmele, teatrele erau ieftine, iar cărțile «interzise» circulau perfect pe sub mână și ne dădeau o poftă nebună de cultură. Recunosc că cercetarea era dificilă. Trebuia să fii mare acrobat ca să faci o cercetare adevărată.” Își continuă activitatea de profesor, intră în învățământul universitar, conferențiar în specialitatea portugheză la Facultatea de Litere și Științe Sociale, Universitatea Britanică de Vest din Brest, apoi profesor-cercetător la Centrul de Cercetare al Iusofoniei de la Sorbona specializându-se în romanul contemporan, teoria literară a formelor scurte și a literaturii intime – jurnal intim și memorii. Din 2002 este conducător de doctorate în domeniul cercetării la Sorbona sub îndrumarea lui Michelle Giudicelli, iar un an mai târziu este calificată de Consiliul Național al Universităților ca profesor universitar.

Primele încercări literare ale Roxanei Eminescu îi apar în revistele pentru copii, iar debutul literar propriu-zis are loc cu un articol important în „Viața Românească”, în 1970, după care colaborează la „Secolul 20”, „România literară” și alte publicații. Editorial debutează cu volumul *Preliminarii la o istorie a literaturii portugheze* (Ed. Univers, București, 1979), cu dedicația „Profesorului Academician Iorgu Iordan”, singura sa carte scrisă în limba română și publicată în țară. Este alcătuită din eseuri prin care relevă momentele importante ale literaturii portugheze și figurile reprezentative. Se adresează „dublului destinatar”, respectiv cititorului român, deopotrivă și celui portughez, cu analize și comentarii paralele între cele două literaturi. Volumul se deschide cu eseul *Vocația începutului*, ilustrat cu poeme din Fernando Pessoa, în traducerea autoarei: „Un poet lusitan își închipuie Europa ca pe o față visătoare ce privește Oceanul: brațele ei sunt Italia și Anglia, ochii cu care scrutează asfințitul sunt ochii elini, chipul fetei este Portugalia.

Roxana Eminescu consideră că poemul cu care se deschide *Mesajul* lui Fernando Pessoa poate constitui, într-o formulă concentrată, „o posibilă definiție a lusitanității... un punct de pornire pentru înțelegerea acestei forme de spiritualitate”.

Cele nouă capitole ale volumului, care este unul de cercetare, analiză, istorie și critică literară, relevă preocuparea profundă și riguroasă a autoarei într-un domeniu pe care-l stăpânește și vine cu idei originale (*Vocația începutului*, *Dimensiunea sisifică*, *Constanta spirituală*, *Nevoia de trecut*, *Teatrul absent*, *Spiritul critic în cultura portugheză*, *Realismul ineluctabil*, *Spațiul continuu și intemporal*, *Poezia*).

Roxana Eminescu investighează mai ales spiritul critic în literatura portugheză, realismul, consacrand două ample eseuri lui Eça de Queirós și lui Aquilino Gomes Ribeiro, folosite și ca prefețe la traducerile românești ale autorilor respectivi, dar și despre romanul portughez modern. Capitolul despre *Poezie*, care încheie volumul, reprezintă o amplă sinteză de la vechile *cantigas* la Luís Vaz de Camões, poetul național al Portugaliei, la baroc și Arcadia, de la romantici la simbolști și la Pessoa, nume obsesiv invocat, cum observă și Marian Papahagi care îi realizează un portret de creator în *Dicționarul Scriitorilor Români* (1998). În finalul volumului, Roxana Eminescu prezintă și o scurtă antologie comentată de poezie contemporană care se încheie cu poezia *Să nu fug* de Cristovam Paiva: „Să nu fug. Orei să-i țin piept/ Fără cuvinte vane, fără vise/ Frivole și-alte-nșelăciuni/ Ci într-o moarte mai adâncă/ Să mă despoi de mine și să fiu/ Pe iarbă lepădată cu o cămașă./ Și fără grabă să străbat potopul/ Să nu mă las înfrânt. Să țin piept orei/ Până când fi-va zămislit, intact, poemul.”

Următorul volum, *Novas coordenadas no romance português/Coordonate noi în romanul portughez*, publicat la Instituto de Cultura e Língua Portuguesa, Ministério da Educação (Biblioteca Breve, Lisabona, 1983), dedicat romanului portughez după 1974, are o construcție asemănătoare, autorii și operele acestora la care se referă fiind selectați de către Roxana Eminescu printr-o abordare

personală: José Cardoso Pires, Agustina Bessa Luis, Augusto Abelaira, Dinis Machado, Urbano Tavares Rodrigues, Fernando Namora, Nuno Bragança, Virgílio Ferreira, Teolinda Gersão, Lidia Jorge.

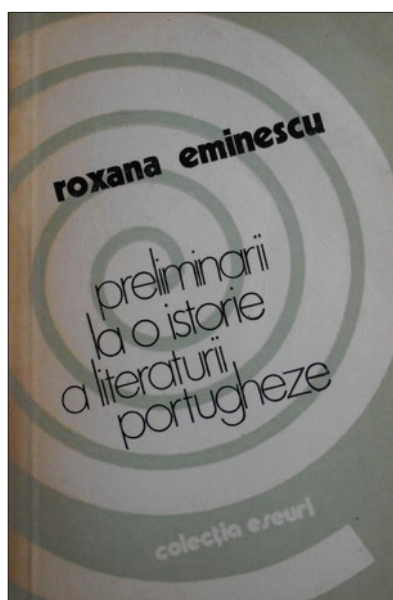
Publică apoi: *Catalog de traduceri din portugheză în franceză*, în colaborare cu Fatima Gil (Instituto Camões/Fondation Calouste Gulbenkian, Paris-Lisabona, 1994; a doua ediție revizuită și adăugită, 1995), *Scieri despre război și dragoste* de Geneviève Hennet de Goutel (1885-1917), volum editat și prezentat de Roxana Eminescu (L'Harmattan, 2017).

Cea mai recentă carte a Roxanei Eminescu este *Saga levantine. Povestea vieților* (L'Harmattan, 2022): „Cinci generații de mame traversează țările de la Est la Vest. Ele intersectează destinele unei multitudini de personaje mai mult sau mai puțin reale. Povești de vieți, amuzante, melancolice sau tragice și o căutare a originilor în stilul unui roman polițist, încurcate de-a lungul istoriei noastre cu majuscule.”

Tipul de cercetător răbdător și curios, cu pasiuni afirmate încă din tinerețe și urmărite cu tenacitate de-a lungul anilor, personalitate echilibrată, cu bună cunoaștere a spațiului cultural natal și al celui de adopție, Roxana

Eminescu trăiește înăuntrul literaturii care o fascinează ignorând cu înțelepciune ideea de exil, depărtări și rupturi, găsindu-și ca aliat limba maternă și plăcerea traducerii, mereu sub aura lui Pessoa de care va rămâne influențată.

Membră a Uniunii Scriitorilor din România și a Asociațiilor Scriitorilor din Portugalia, Roxana Eminescu este recunoscută și apreciată pentru activitatea sa literară și distinsă cu titlul de Doctor Honoris Causa a unor universităților din Berlin, Gent, Montpellier și Roma. ■

Stă Europa rezemată-n coate:
Din Est spre Soare-apune despletește
Romantic pletele-i involburate,
Ochii elini amintește.

Iar brațul stâng se-ndoaie ușor la spate
Și dreptul se-nconvoaie-n unghi tăcut:
Pe cele două brațe-ngemănate
(Italia și Anglia chemate)
Visează-al Europei chip de lut.

Și ca un sfinx fatal și-nalță talia
Spre-apusul, viitor pentru trecut.

Chip Europei, iată, Portugalia.”

Constantin
CUBLEȘAN

Analiza morfologică: demon, titan, geniu la Eminescu

Foarte puțin cunoscute și comentate (aproape deloc, după știința mea) în contextul eminescologiei, studiul lui Felix Nicolau este o întreprindere unicat, în felul ei, de analiză profundă a operei lui Mihai Eminescu, prin cercetarea aplicată a conceptelor de demon, titan și geniu, așa cum se prezintă acestea în întreaga creație eminesciană (Felix Nicolau, *Codul lui Eminescu*, Editura Victor, București, 2010).

Mergând în continuarea excursului pe aceeași temă, cu totul elevat, al lui Matei Călinescu, *Titanul și geniu în poezia lui Eminescu* (1964), Felix Nicolau extinde investigația și asupra prozei și dramaturgiei acestuia, introducând în discuție un al treilea prototip, demonul. „Abordarea creației eminesciene – spune Felix Nicolau – prin prisma conceptelor de titan, demon și geniu. (...) Portretul complet al eroului (liric) al lui Eminescu, este necesară și surprinderea categoriei cu încărcătură negativă, cu o contribuție atât de marcantă la constituirea magiei universului poetic. Spun *univers* pentru că triada conceptuală în discuție se răsfrânge transformator asupra tuturor componentelor discursului artistic în discuție. Așadar, nu doar tipologia umană este urmărită pe parcursul modificărilor (fizice, morale, spirituale) suferite. (...) De fapt, demonul se străduiește perpetuu să anuleze realizările titanului. El este forța antagonică care acționează cu mijloace raționale în vederea unor scopuri iraționale. Geniul nu este un personaj pasiv, refractar la acțiunea nemijlocită, ci un sistematizator al efectelor produse de încleștarea dintre titan și demon. Un *raisonner*, așadar, care, nemulțumit de aspectul concret al stării de lucruri, își exersează imaginația propunând un construct oniric al lumii, construct ce, fără să respingă heraclitiana dialectică a contrariilor, nu apare niciodată sub o formă finită. Alcătuit din trei, demonul, titanul și geniu nu se vor suprapune niciodată perfect în opera lui Eminescu. Nu există o evoluție – o involuție, în opinia unor cercetători – de la titan la demon, cu un ocol prin sfera genialității”.

Metoda de abordare este una analitică, luând pe rând categoriile nominalizate pe care le urmărește în componentele lor, oprindu-se atent asupra fiecărei pagini ilustrative în acest sens, făcând conexiuni ample, utilizând o foarte bogată bibliografie. „Cartea lui Felix Nicolau – scrie Dumitru Micu în *Prefață* – este o lucrare substanțială, solid articulată, obținută prin valorificarea unei cantități imense de informație, întemeiată pe o vastă cultură generală, pe cunoașterea mai multor limbi și învederând o riguroasă disciplină intelectuală, stăpânirea tuturor instrumentelor de muncă științifică.”

Primul capitol este consacrat analizei demonului/demonismului în poezia lui Eminescu, considerând-o ca pe o categorie morală, cu o dimensiune metafizică în care, zice domnia sa, „Eminescu creează o mitologie, demonizată, unde demonul este investit cu atribuții demiurgice, daimonice”. În acest sens urmărește amorul ambiguu (*Amorul unei marmure*); demonismul estetic (*Epigonii*), demonismul istoric, iubirea demonică, religiozitatea de substanță maniheistă (*Preot și filosof*), demonizarea sinelui artistic, celebrarea morții – vraja orgică și odoriferă (*Strigoi*), viziunea morganatică, demonismul exotic (*Diamantul Nordului*) ș.a.m.d. toate acestea ca subdiviziuni ale categoriei demonului. La fel procedează și în cazul titanismului, v. capitolul al II-lea – „titanismului îi este rezervată menirea de a dinamiza gândirea poetică a lui Eminescu”. Este identificat și urmărit astfel Titanismul patriotic, Titanismul moral, Titanismul peisagistic, Titanismul instinctual, Titanismul intelectual și orfic (*În căutarea Șeherezadei*), Demonizarea titanului (*Rugăciunea unui dac*), Titanismul oniric și cel virtual (*Scrisoarea III*), Agonia titanului (*Odă, în metru antic*) etc.

Un capitol amplu este consacrat categoriei geniului: „La capătul itinerariului parcurs de titan, și adesea chiar de demon, încep fruntriile genialității. Geniul este suprema împlinire a eroului eminescian, atât sub aspect liric, cât și sub aspect epic”. Aidoma, sunt comentate analitic *subcategoriile*: Geniul angajat (*La mormântul lui Aron Pumnul*), Geniul serafic, Perspectiva marianică, Paradisul selenar barochist (*Dacă treci râul Selenei*), Sublimarea neîmplinirii sentimentale (*Pierdut în suferință*), Tragismul condiției lumești a geniului (*Dintre sute de catarge*), Imperativul visării (*Scrisoarea I*) ș.a.

Aparte este tratat poemul *Povestea magului călător în stele*, detaliat, tot așa, în structura lui ideatică: Animismul diafan și ipostazele puterii, Urcușul inițiativ. Bătrânul din munte – păzitorul măsurii, Ascensiunea muntelui cosmic, Triada inger-suflet-ștea, Mitozul gândirii, Ecranul din interiorul domei ș.a., notând, între altele, în privința eroului acestuia: „Nicio imprecizie nu răsună în strofele poemului. Chiar dacă soarta Prințului este torsionată de Îngerul Somnului și de Chipul Morții, el nu se căinează pe partitura motivului *fortuna labilis* și nu blestemă natura indiferentă la chinurile sale sufletești, în felul în care o făcuse Vigny.

Din contră, Matei Călinescu îl socotea pe Eminescu, alături de Keats, un prodigios poet al «titanismului naturist». (...) Chiar dacă un lirism covârșitor îmbibă țesutul impozantului poem de tinerețe, *Povestea magului...* se remarcă atât prin forța telescopică a gândirii eminesciene, cât și prin rolul înalt deținut în ierarhia cosmică de iubire, anunțând, astfel, arpegiile titanico-demonice ale *Lucașfărului*.”

Capitolul consacrat *Lucașfărului* (*Semnificația poemului Lucașfărul*) este una dintre cele mai aplicate analize pe detaliu ale construcției

eminesciene. Exegetul urmărește simbolurile și metaforica acestuia, cu plăcerea disecării unui veritabil anatomist, a tuturor elementelor semnificativ-ideatice ale acestuia: Simplitatea clasicistă versus exuberanța barocă, Funebrul ritual prenupțial, Prima întrupare: chemarea la neurgamia neptunică („Poem al nocturnului, *Lucașfărul*, deși construit pe o structură epică, vine în continuarea ciclurilor de poeme dedicate nopții de către marii romantici: Edwad Young, Novalis, Lamartine,

Hugo, Alfred de Musset ș.a.”), Prima fază a amorului ludic și mundan. Deliciile instinctului („Deși fata, aflată și acum sub magia stelară, mai stă încă pe gânduri, pajul îi cere să rădă și să-i dea «o gură, numai una». Ea însă plutește într-o stare de neștiință a amorului fizic”), Zborul la origine și chestionarea ilimitatului („Visul spațial implică, totodată, involuția temporală. Este «anticamera» Demiurgului, trecerea prin «în zadarul» Nimicului pentru a izbucni, apoi, fără niciun preambul dantesc, în superbia divină. Mai poate semnifica, în lecțiune aristotelică, trecerea de la potență la act”) etc.

În capitolul VI, este tratată relația Titan, demon și geniu în teatrul eminescian, cu accent deosebit pe personajul Decebal (*Planul lui Decebal, Cornul lui Decebal*), apoi Mira („*Planul Mirei* include și bine-cunoscuta *Phylosophia copilei*, în care tânăra își face cunoscută dorința rebelă de a nu juca un rol anonim în planul divin, ci de a fi un ferment pentru geniul masculin”), Alexandru Lăpușeanu, Grue Sânger, Mureșanu (variantele: 1869, 1871, 1876) etc. „Eroismul teatrului eminescian având în centru spița Mușatinilor, se menține, așadar, până în epoca târzie a creației eminesciene. Interesant este efortul dramaturgului de a oferi scenei românești un teatru a cărui complexitate constructivă nu avea echivalent la momentul respectiv”.

Continuare în p. 6

